

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

« 26 » вересня 2021 р.

АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності: 033 філософія
освітньо-професійна програма: Європейські філософські студії і креативні
індустрії

Укладач: д.філос.н., доцент, професор кафедри соціальної філософії та управління Чайка І.Ю.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та управління
Протокол № 1 від "26" серпня 2021 р.

Завідувач кафедри соціальної філософії та управління

Т.І. Бутченко

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від "30" серпня 2021 р.

Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

Н.В. Горло

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 03 – Гуманітарні науки	Кількість кредитів – 5	Обов’язкова	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 033 філософія	Загальна кількість годин – 150	Семестр:	
		3 -й	-
Освітньо-професійна програма Європейські філософські студії і креативні індустрії	Змістових модулів – 8	Лекції	
		28 год.	-
		Практичні	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 16	28 год.	-
		Самостійна робота	
		94год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Антична філософія» є ознайомлення студентів з сукупністю вчень та поглядів представників античної філософської традиції, їх фундаментальними положеннями, сприяння засвоєнню сутності античних філософських концепцій та проблем античної філософії, основних понять та категорій античної філософії.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Антична філософія» є: засвоєння найважливіших філософських понять і категорій, які були створені античними філософами; ознайомлення з різними філософськими течіями, школами, напрямками античної філософії; отримання уявлення щодо історичного значення античної філософської спадщини і її місця у світовій і національній філософії; засвоєння сукупності суспільно-політичних поглядів представників цієї філософської школи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

1. зміст основних філософських вчень та напрямків античної філософії;
2. головні проблеми та домінуючі ідеї античної філософії;
3. внесок античних мислителів в розвиток філософії та світової культури

вміти:

1. систематизувати вчення, школи, напрямки, концепції античної філософії з метою використання їх у власних наукових дослідженнях;

2. виокремлювати головні проблеми і домінуючі ідеї античної філософської думки, їхнє значення для розвитку філософії та світової культури;
 3. обґрунтувати соціокультурну цінність філософського знання.
 4. застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття;
- набути таких результатів навчання та компетентностей (відповідно до ОПП)

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Опитування на практичних заняттях
СК 1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
СК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.	Відповіді на практичних заняттях Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК 15. Розуміння особливостей європейської філософії, її інтелектуального і соціокультурного призначення, місця в інституційному дизайні інноваційно-креативного простору країн ЄС.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
РН01. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.	Розробка презентації до ІДЗ Усний захист
РН03. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.	Участь у практичних заняттях

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Антична філософія» тісно пов'язаний з багатьма дисциплінами, сприяє засвоєнню на високому рівні багатьох філософських курсів, оскільки дає уявлення про фундаментальні положення різних філософських проблем, що були розроблені представниками даного періоду. Особливе значення курс «Антична філософія» має для розуміння специфіки таких дисциплін, як «Філософія Середньовіччя та доби

Відродження», «Філософія європейської політичної свідомості», «Рефлексивні студії європейських ціннісних систем», «Філософська антропологія» тощо.

Разом із цими дисциплінами «Античну філософію» для студентів-філософів варто розглядати як складову частину процесу формування світоглядної культури майбутніх фахівців та формування досвідчених, кваліфікованих бакалаврів філософії, здатних працювати у різних галузях сучасної філософської та суспільствознавчої науки та практики.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика античної філософії

Тема 1. Становлення та розвиток філософії в античному світі

Культурно-історичний простір розвитку античної цивілізації. Феномен полісу та його значення у античній історії. Антична демократія. Особливості духовного та релігійного життя у Стародавній Греції. Грецька міфологія як духовний феномен.

Гомер: космогонія та теогонія. Соціоантропоморфізм. Проблема долі.

Гесіод. Поема «Теогонія», «Праці та дні». Етичний елемент у творах Гесіода. Значення епічної поезії як перед філософії.

Орфізм. Міфічна концепція творення світу. Філософські рефлексії орфістів.

«Сім мудреців». Феномен мудрості і його змістовні рамки. Гноми мудреців. Етико-філософські рефлексії.

Змістовий модуль 2. Натурфілософський етап розвитку античної філософії

Тема 2. Рання класична натурфілософія

Критика антропоморфізму міфології. Діалектика п'яти елементів. Мілетська школа. Фалес, Анаксимандр, Анаксимен. Злиття понятійних і фізичних характеристик в уявленні про першооснову. Перші космологічні системи античності.

Основні тенденції ранньої класики. Числова філософія Піфагора і піфагорійців. Піфагорійський союз як прототип філософського співтовариства в античності. Вчення про число як синтез граничного і безмежного. Числові категорії. Космос як математична пропорція і гармонія.

Елейська школа. Розсудлива діалектика Ксенофана. Вчення про єдине бога-буття. Дорога істини і дорога думки в поемі Парменіда «Про природу». Критика натурфілософії і концептуалізація поняття буття. Сили любові як основа єдності космосу. Розділення мислення і відчуття. Апорії Зенона. Зародження філософської аргументації.

Діалектика єдиного і становлення в ученні Геракліта. Філософсько-міфологічні образи поеми «Про природу». Єдність вогню, логосу, часу і закону. Логос як космічний розум, світовий порядок і критерій істини. Передумови вчення про людину і суспільство. Передумови вчення про людину і суспільство.

Диференціація першооснови в Емпедокла. Діалектика Любові і Ворожнечі. Космос як божественна сфера і етапи його становлення. Походження живих істот.

Атомістика Левкіппа і Демокріта. Онтологічний індивідуалізм, єдність макро і мікрокосму. Основні властивості атомів. Діалектика буття і небуття. Вчення про пізнання і душу. Походження живого. Криза натурфілософії. Вчення про подобочастних частках Анаксагора. Розділення Розуму і матерії. Функції космічного розуму.

Змістовий модуль 3. Гуманістичний етап розвитку античної філософії.

Тема 3. Софісти та Сократ

Загальна характеристика етапу. Визначальний вплив елеатів. Золоте століття полісної демократії. Перікл і афінська філософія. Софісти. Зародження освіти. Антропологічний релятивізм Протагора. Гипостазування думки і плотської сторони людини. Залежність релятивізму від картини космосу. Нігілістична діалектика Горгія як продовження діалектики елеатів. Пізні софісти. Криза міфології і полісної моралі.

Сократ і його місце в історії філософії. Діалектика як мистецтво визначення загальних понять. Відмінність від софістів. Вчення про благо. Антропологічний раціоналізм. Суд над Сократом і криза полісної демократії.

Сократичні школи. Мегарська школа. Заперечення одиничного. Розвиток аргументації. Киренська школа. Стирання грані між сократиками і софістами. Розумний характер насолоди. Кінична школа. Заперечення загального. Аскетичний ідеал. Криза класичної філософії.

Змістовий модуль 4. Платон

Тема 4. Філософія Платона

Загальна характеристика. Платон і його місце в історії філософії. Платонізм як центральна система західної філософії. Життя Платона. Створення Академії і її роль в античній філософії. Періодизація творів.

Передумови створення філософської системи. Традиційні помилки розуміння Платона. Вчення про буття. Поняття ейдоса. Субстанціальність ідей. Плотський світ як єдність ідеального і матеріального. Ноологічна діалектика і її основні категорії. Вчення про пізнання. Знання і думка. Душа і пригадування.

Етапи створення Космосу і його структура. Розум-деміург. Концепція матерії. Геометричне вчення про елементи. Піфагорійство Платона.

Вчення про державу як продовження вчення про космос. Структура ідеальної держави і її характеристики. Справедливість як умова єдності держави. Несправедливі форми державного пристрою. Актуальність критики демократії. Критика мистецтва. Найкраща держава і її устрій.

Змістовий модуль 5. Арістотель.

Тема 5. Філософія Аристотеля.

Значення Арістотеля і періпатетизму. Життя Арістотеля. Період Академії. Навчання Олександра Македонського. Лікей і періпатетики. Періодизація творів. Поширені помилки розуміння Арістотеля. Арістотель і Платон.

Формально-логічний метод як основна відмінність від Платона. Суперечність арістотелівської критики платонізму. Переваги і недоліки формальної логіки в порівнянні з діалектикою Платона. Уявний емпіризм Арістотеля. Основні поняття «Метафізики». Деталізація становлення речі. Диференціація понять ейдоса і матерії.

Чотири причини буття речі. Потенція, енергія, щойність, ентелехія. Фізика. Телеологія. Рух і його види. Місце і час. Фізика елементів. Структура космосу. Вчення про пізнання і логіка. Діалектика, визначення, доказ, індукція. Категорії. Вчення про душу.

Етика як частина політики. Політика. Суть держави. Роль економіки. Арістотель про необхідність рабства. Форми держави. Проект ідеальної держави. Олександр і Арістотель – єдність політики і філософії. Криза класичної античної філософії.

Змістовий модуль 6. Ранній еллінізм.

Тема 6. Філософія раннього еллінізму.

Передумови виникнення філософії еллінізму. Розпад поліса. Встановлення військово-монархічного ладу. Необхідність поглиблення уявлення про особу. Виникнення протиріччя між особою і державою. Виникнення бюрократії і інтелігенції. Аполітичність і суб'єктивізм філософії. Доля як непізнавана субстанція космосу. Філософія як спосіб захисту від зовнішнього світу.

Основні течії еллінізму і їхні загальні риси. Ідеал безпристрасного мудреця. Реставрація натурфілософії. Стоїцизм. Зенон і Хрисипп. Фізика: Логос, Пневма, Насінні логоси. Логіка: Учення про лектон. Етика: Атараксія і апатія. Ідеал мудреця. Епікуреїзм. Епікур і Лукрецій Карр. Атоми і ейдоли. Вчення про богів. Види задоволення. Катастема. Скептицизм. Піррон і Тімон. Скептицизм Академії. Карнеад і Аркесилай. Вчення про вірогідність. Систематичний скептицизм Енесидема і Агріппи. Тропи. Абсолютний скептицизм Секста Емпірика. Епохе і незворушність.

Змістовий модуль 7. Середній еллінізм

Тема 7. Філософія середнього еллінізму.

Рационалізація вчення про долю. Панецій. Ревізія стоїцизму. Натурфілософія. Етика. Посидоній. Структура Космосу. Доля як закон.

Реставрація платонізму. Демонологія. Вчення про душу і пристрасті. Римський еклектизм. Цицерон, Сенека, Марк Аврелій. Моральна філософія. Неопіфагорейство. Філон Александрійський. Спроба синтезу стоїчного платонізму і іудаїзму. Вчення про логос як про особу. Екзегетика і алегорія.

Змістовий модуль 8. Пізній еллінізм.

Тема 8. Філософія пізнього еллінізму.

Криза Римської імперії. Затвердження абсолютизму. Теократія як подолання протиріччя між особою і державою. Введення опосередкованого рабовласництва. Система колонату.

Неоплатонізм як синтез платонізму, арістотелізму і стоїцизму. Римська школа. Плотін: життя і творчість. Порфирій. Три іпостасі: єдине, розум, душа. Специфіка неоплатонічної діалектики. Сирійський і пергамський неоплатонізм. Ямвліх: теургія як сходження душі до бога. Рівні сходження душі. Мантіка. Раціональний характер неоплатонізму. Салюстій. Демонологія. Порядки богів. Афінська школа. Прокл: систематизація неоплатонізму. Основні твори. Деталізація тріади. Розробка основних категорій у зв'язку з міфологією. Єдине і числа. Вчення про матерію. Структура Космосу. Головні тріади. Роль неоплатонізму в історії західної філософії.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	8	4		4		7		5	2	7
2	15	4	2		2		11		5	3	8
3	15	4	2		2		11		5	3	8
4	15	8	4		4		7		5	2	7
5	15	8	4		4		7		5	2	7
6	15	8	4		4		7		5	3	8
7	15	8	4		4		7		5	3	8
8	15	8	4		4		7		5	2	7
Усього за змістові модулі	120	56	28		28		64		40	20	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30				40
Загалом	150								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Становлення та розвиток філософії в античному світі	4	
2	Рання класична натурфілософія	2	
3	Софісти та Сократ	2	
4	Філософія Платона	4	
5	Філософія Аристотеля	4	
6	Філософія раннього еллінізму	4	
7	Філософія середнього еллінізму	4	
8	Філософія пізнього еллінізму	4	
Разом		28	...

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Становлення та розвиток філософії в античному світі	4	
2	Рання класична натурфілософія	2	
3	Софісти та Сократ	2	...

4	Філософія Платона	4	
5	Філософія Аристотеля	4	
6	Філософія раннього еллінізму	4	
7	Філософія середнього еллінізму	4	
8	Філософія пізнього еллінізму	4	
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті. Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Культурно-історичний простір розвитку античної цивілізації.. 2. Гомер: космогонія та теогонія. 3. Гесіод 4. Орфізм 5. «Сім мудреців» Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабке знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	5
	Практичне завдання - написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що	2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє	2

		підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор	
--	--	--	---	--

			дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-	-	7
2	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Критика антропоморфізму міфології. 2. Основні тенденції ранньої класики. 3. Елейська школа. 4. Діалектика єдиного і становлення в ученні Геракліта. 5. Диференціація першооснови в Емпедокла. 6. Атомістика Левкіппа і Демокріта. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабка знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	5
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати	3

		підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
--	--	--	---	--

Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	8
3	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Загальна характеристика етапу. 2. Сократ і його місце в історії філософії 3. Сократичні школи Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	5
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота	3

		використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2	-	-	8
4	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті	Питання для підготовки: 1. Загальна характеристика	3 бали - повна змістовна відповідь на всі	5

	Виконання тесту	2. Передумови створення філософської системи. 3. Етапи створення Космосу і його структура. 4. Вчення про державу як продовження вчення про космос. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабке знання літературних джерел. Тест: max 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та	2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження;	2

		духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2	-	-	7
5	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Значення Арістотеля і періпатетизму. 2. Формально-логічний метод як основна відмінність від Платона. 3. Чотири причини	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока	5

		буття речі. 4. Етика як частина політики. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання літературних джерел. Тест: max 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації	2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає	2

		вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			7
6	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Передумови виникнення філософії еллінізму 2. Основні течії еллінізму і їхні загальні риси. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;	5

			2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів	3

			академічної доброчесності. 2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			8
7	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Раціоналізація вчення про долю. 2. Реставрація платонізму. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення	5

			матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабке знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю	3

			відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 7 контр. заходів	2			8
8	Теоретичне завдання – Відповідь на практичному занятті Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Криза Римської імперії. 2. Неоплатонізм як синтез платонізму, аристотелізму і стоїцизму. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	3 бали - повна змістовна відповідь на всі питання, оперування багатьма літературними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал -	5

			поверховий виклад матеріалу, слабке знання літературних джерел. Тест: мах 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з	2

			проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	2			7
Усього за змістові модулі контр. заходів	16	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білета, екзаменаційний тест	Перелік питань до екзамену https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689 Екзаменаційний тест https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 10 балів) – усього 2 питання Екзаменаційний тест – 5 питань (1 питання – 2 бали)	30
	Практичне завдання – екзаменаційне есе	Написання есе https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3689	Есе – 10 балів	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Геращенко Т.Г. Антична філософія. *Геращенко Т.Г. Практикум з історії філософії* : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. С. 19-26.
2. Запорожченко О.В. Антична філософія. *Філософія : курс лекцій із завданнями та тестами*. Ізмаїл: РВ ІДГУ, 2019. С.51-82.
3. Антична філософія. *Філософія* : навч. посібник / Ю.М. Вільчинський та ін. Київ : КНЕУ, 2019. С.40-61.
4. Філософські ідеї Стародавнього Світу. *Філософія. Ч. 1. Історія світової та української філософії* : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни : у 2 ч. / уклад. О. П. Бойко. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2016. С.27-52.
5. Хамітов Н. Людина і її межі в античній філософії. *Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: проблема людини та її меж* : навчальний посібник зі словником. Київ : КНТ, 2016. С. 48-66.

Додаткова:

1. Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней. Санкт-Петербург : ТОО ТК «Петрополис», 1997. Том 1. 336 с.
2. Антология мировой философии : в 4 т. Т. 1, Ч. 1. Москва : Мысль, 1969. 576 с. (Философское наследие).
3. Арзакян Ц. Г. К вопросу становления истории философии как науки. *Вопросы философии*. 1962. № 6. С. 23-40.
4. Асмус В. Ф. Некоторые вопросы диалектики историко-философского процесса и его познание. *Вопросы философии*. 1961. №1. С. 15–32.
5. Басов Р. А. История древнегреческой философии. От Фалеса до Аристотеля. Москва : ИД «Летопись XXI», 2002. 416 с.
6. Богомоллов А. С. Античная философия. Москва : Высшая школа, 2006. 390 с.
7. Брамбо Р. Философы Древней Греции. Москва : Центрполиграф, 2002. 352 с.
8. Жмудь Л. Я. Пифагор и его школа. Львов : Наука, 1990. 192 с.
9. Лосев А. Ф. История античной эстетики (ранняя классика). Москва : Высшая школа, 1963. 624 с.
10. Лурье С. Я. Теория бесконечно малых у древних атомистов. Москва : АН СССР, 1935. 197 с.
11. Лурье С. Я. Очерки по истории античной науки. Москва : АН СССР, 1947. 617 с.
12. Мотрошилова Н. В. Рождение и развитие философских идей. Историко-философские очерки и портреты. Москва : Канон, 2010. 488 с.
13. Ницше Ф. Рождение трагедии из духа музыки. Москва : Азбука-Классика, 2014. 224 с.
14. Ортега-и-Гассет Х. Что такое философия? Москва : Наука, 1990. 408 с.
15. Пролеев С. В. История античной философии. Москва : Ваклер, 2001. 512 с.
16. Рассоха И. Н. Апология софистов. Релятивизм как онтологическая система. Харьков: ХНАМГ, 2009. 247 с.
17. Степанянц М. Т. Восток-Запад: диалог философов. *Вопросы философии*. 1989. № 12. С. 151–157.
18. Хейзинга Й. Homo Ludens. Человек играющий. Москва : Азбука-Классика, 2020. 400 с.
19. Шинкарук В. І. Предмет та завдання історії філософії як науки. Київ, 1957. 43 с.
20. Adamson P. Classical Philosophy. A history of philosophy without any gaps. Volume 1. Oxford : Oxford University Press, 2016. 368 p.
21. Ewegen S.M. The of the Platonic Socrates. Bloomington : Indiana University, 174 p.
22. Shields Ch. Ancient philosophy. A contemporary introduction. London : Routledge, 2012. 264 p.
23. Sassi M. The Beginnings of Philosophy in Greece. Princeton: Princeton University Press, 2018. 236 p.

Інформаційні джерела:

1. Бібліотека «Золота філософія». URL: <http://philosophy.allru.net>
2. Городыская О. Н. Философия античности : текст лекций по курсу «Философия». URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/36035>.
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://nplu.kiev.ua>.
5. Наукова бібліотека НаУКМА. URL: <http://www.library.ukma.kiev.ua>.
6. Електронна бібліотека. URL: <http://www.e-lib.info>.
7. Портал «Філософія online». URL: <http://phenomen.ru>.
8. Філософська енциклопедія. URL: <http://terme.ru>.
9. Філософський портал. URL: <http://www.philosophy.ru>.
10. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <http://plato.stanford.edu>.
11. The Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP). URL: <http://www.iep.utm>.